БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
КИРИЛО - МЕТОДИЕВСКИ НАУЧЕН ЦЕНТЪР

CYRILLO - METHODIAN RESEARCH CENTRE
BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES

ГОДИШЕН ОТЧЕТ

2015 г.

СОФИЯ 2016

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
КИРИЛО - МЕТОДИЕВСКИ НАУЧЕН ЦЕНТЪР
CYRILLO - METHODIAN RESEARCH CENTRE
BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES
София 1000, п.к. 432, ул. „Московска“ 13, тел. 987 02 61/ BG, Sofia 1000, P.O.B. 432, Moskovska str. 13, tel. (359 2) 987 02 61
e-mail: kmnc@bas.bg ; fax: (359 2) 986 69 62

О Т Ч Е Т Е Н Д О К Л А Д ЗА 2015 г.

1. ПРОБЛЕМАТИКА НА ЗВЕНОТО

1.1. Преглед на изпълнение на целите (стратегически и оперативни) на звеното, оценка и анализ на постигнатите резултати и на перспективите на звеното в съответствие с неговата мисия и приоритетите, съобразени с утвърдените научни тематики.

Кирило-Методиевският научен център е академично специализирано звено към Българската академия на науките в рамките на научно направление „Културно-историческо наследство и национална идентичност“. Основната му дейност е свързана с изпълнение на научноизследователски задачи, допълнена с активна популяризаторска дейност. В изпълнение на своята ***МИСИЯ*** **-** комплексното изследване на делото на създателите на славянската писменост св. Кирил и Методий, което има огромно значение за цялостния исторически път на България и е един от най-важните фактори и стожери за съхраняването на народностната и националната идентичност на българския народ. Неговото запазване и развитие е и най-големият принос на българите в европейската и световната писмена култура. Кирило-Методиевският център развива богат спектър от мултидисциплинарни изследвания, свързани с всички аспекти на Кирило-Методиевото дело. Основен дял в изследователската парадигма заемат интердисциплинарните проучвания, значима част от които през 2015 г. бяха свързани с подготвителния етап на отбелязването 1100-годишнината от кончината на Климент Охридски – юбилей, предложен за отбелязване в Календара на ЮНЕСКО за 2016 г. от БАН по инициатива на КМНЦ и подкрепен от няколко европейски страни. Като доказала се, благодарение на своята научноизследователска и популяризаторска дейност, водеща институция в областта на кирилометодиевистиката, пазител на кирило-методиевското литературно и културно наследство в национален и международен мащаб, КМНЦ е естествен център и съорганизатор на научни събития и събития с популярен характер. Едновременно с това и тази година той продължи да изпълнява дейността си и като консултант на различни държавни институции. През 2015 г. екипът на КМНЦ продължи да реализира интердисциплинарни изследвания (лингвистични, литературоведски, палеографски, кодикологически, богословски, исторически, културологически и пр.) в изпълнение на основните си ***ПРИОРИТЕТИ,***

развити в перспективата на Стратегията за развитие на науката в България: 1. Издирване и комплексно изследване на кирило-методиевските извори в средновековни ръкописи от IX до XVI в. и старопечатни книги, съхранявани в български и в чуждестранни книгохранилища и издаване на славянските, гръцките, латинските и романо-германските извори; 2. Комплексно проучване на кирило-методиевските традиции от IX в. до днес в България и в Европа; 3. Изследване на славянската писменост като система и нейното функциониране в Европа от възникването й до наши дни; 4. Популяризиране на Кирило-Методиевото дело и традиции в полза на българското общество като част от изграждането на новото европейско общество на знанието; 5. Отстояване в международен план на научната истина по отношение на спорните проблеми на Кирило-Методиевото дело. Резултатите от изследователската работа на учените от КМНЦ се публикуват и разпространяват не само в страната, но и в чужбина.

1.2. Изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020. Извършени дейности и постигнати резултати по конкретните приоритети.

Дейността на Центъра през 2015 г. е рамкирана от проекта за Национална стратегия за научни изследвания 2020, в най-голяма степен с приоритетно направление **4 -** ***Културно-историческо наследство, социално-икономическо развитие и управление***

През 2015 г. екипът на КМНЦ продължи да реализира интердисциплинарни изследвания (лингвистични, литературоведски, палеографски, кодикологически, богословски, исторически, културологически и пр.) в перспективата на този приоритет: 1. Издирване и комплексно изследване на кирило-методиевските извори в средновековни ръкописи от IX до XVI в. и старопечатни книги, съхранявани в български и в чуждестранни книгохранилища и издаване на славянските, гръцките, латинските и романо-германските извори; 2. Комплексно проучване на кирило-методиевските традиции от IX в. до днес в България и в Европа; 3. Изследване на славянската писменост като система и нейното функциониране в Европа от възникването й до наши дни; 4. Популяризиране на Кирило-Методиевото дело и традиции в полза на българското общество като част от изграждането на новото европейско общество на знанието; 5. Отстояване в международен план на научната истина по отношение на спорните проблеми на Кирило-Методиевото дело. Резултатите от изследователската работа на учените от КМНЦ се публикуват и разпространяват не само в страната, но и в чужбина (през 2015 г. са излезли от печат 6 монографии и книги, 10 статии в реферирани издания и 51 в нереферирани) и бяха представени на 10 национални и 16 международни научни форуми в Италия, Русия, Израел, Полша, Португалия Турция (вж. Приложения № 1, № 2, № 3, № 4, № 5). Своеобразно доказателство за висока научна оценка е фактът, че за отчетения период 51 публикации на учени от КМНЦ са цитирани 73 пъти в международни издания в Австрия, България, Германия, Гърция, Испания, Италия, Полша, Русия (Приложение № 6). Трябва да се отбележи и това, че екипът на КМНЦ се стреми да представи с възможно най-пълна и актуална информация пред българската общественост, а също и извън страната, българското културно наследство, свързано с Кирило-Методиевото дело. Тази задача е залегнала в основата на специално подготвените и реализирани изложби (подробно описани в т. 3), изнасянето на научнопопулярни лекции, интервюта в пресата и участие в редица радио- и телевизионни предавания.

Част от изследователската парадигма на Центъра косвено е свързана с приоритетни направления 3 - ***Нови материали и технологии,*** и 4 - ***Информационни и комуникационни технологии.*** В тяхната перспектива се развива проектът в рамките на

програмата COST за сътрудничество в областта на науката и технологиите "Medieval Europe - Medieval Cultures and Technological Resources", чрез който КМНЦ включва за първи път славянското ръкописно наследство в платформите за изследване и социализиране на европейското ръкописно наследство.

Извършвани дейности и постигнати резултати:

1. Всички разработвани изследователски научни проекти, отразени в Приложение № 7, са съобразени с горепосочените политики.
2. Участие на членове на КМНЦ в национални симпозиуми и конфереции (Приложение № 4).
3. Организиране на научни форуми.

През 2015 г. КМНЦ организира 1 международен форум - Международната научна конференция „Идентифициране на еврейски и християнски модели в литературата на Късната античност и Средните векове“ (Варна, 3–8.09.2015 г.). В нея участваха 34 изследователи от Австрия, България, Великобритания, Германия, Израел, Полша и Русия. Беше организиран и 1 национален форум - COLLEGIUM CYRILLOMETHODIANUM (София, 25.11.2015 г.), с който Центърът ознаменува началото на юбилейната Климентова година.

Центърът е и съорганизатор на още 3 научни форума: съвместно със Софийския университет „Св. Климент Охридски“ - Националнната конференция с международно участие „Кирило-Методиевски четения“ (София, 11-12.05.2015 г.); с Асоциацията за етнология, антропология и фолклористика „Онгъл“ - Деветите международни Цар-Шишманови дни в Самоков. XXXV Научни четения на Асоциация Онгъл: Вяра и общество (Самоков, 2-4.10.2015); с Министерството на културата и с Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ - научен форум в памет на 1130-годишнината от Успението на славянския първоучител св. Методий (6.04.2015 г.), като честването тази година е част от календара на ЮНЕСКО и е под патронажа на вицепрезидента на РБългария г-жа Маргарита Попова.

4. Подготовка на специалисти (подробно в т. 4).
5. Извършване на експертни оценки и членство в научни организации в страната и чужбина (Приложения № 8, № 9).
6. Извършване на дейности в услуга на национални правителствени и държавни институции (подробно в т. 1.5).
7. Организиране на изложби. КМНЦ разполага с няколко собствени изложби, които са създадени по конкретни поводи в последните шест години с цел да ситуират достойно българската култура в рамките на славянските и европейските култури. През тази година бяха представени 4 изложби на 9 места в България и в чужбина:

29.04.–30.06.2015 г. – Изложба „1100 години от успението на св. Наум Охридски, велик просветител на българите“ в Историческия музей - гр. Велики Преслав

15.07.–15.09.2015 г. – Изложба „1100 години от успението на св. Наум Охридски, велик просветител на българите“ в Двора на буквите – Исторически музей – гр. Плиска

20.04.–26.05.2015 г. – Изложбата „Кирило-Методиевската идея в православното християнство” в Читалището на гр. Дългопол

26.05.–01.08.2015 г. – Изложбата „Кирило-Методиевската идея в православното християнство” в Общинската библиотека на гр. Търговище

01.10.–01.11.2015 г. – Изложбата „Кирило-Методиевската идея в православното християнство” в Изложбената зала „Професор Васил Захариев” - гр. Самоков; там придружава МС „Вяра и култ”, с организатори Асоциация „Онгъл”, КМНЦ и ИМ – Самоков

22.02.– 22.04.2015 г. – Изложбата „Църквата в Самуилова България - корени и наследство” в Националния музей „Земята и хората” – София

22.04.–25.06. 2015 г. – Изложбата „Църквата в Самуилова България - корени и наследство” в АМ – гр. Хасково

25.06. – 25.08.2015 г. – Изложбата „Църквата в Самуилова България - корени и наследство” в Историческия музей - гр. Добрич

06.10.–30.11.2015 г. – Изложбата „Църквата в Самуилова България - корени и наследство” в храм „Св.св. Кирил и Методий” – гр. Ловеч

25.11.2015 г. – Изложба „В началото бе буквата. България – земя на древни писмености“, открита по случай Деня на св. Климент Охридски във Варшава – Полша.

8. Участие в научнопопулярни проекти: КМНЦ участва в реализацията на документалния филм „ПЪТЯТ НА БУКВИТЕ” (реж. Р. Димитрова), като двама сътрудници бяха привлечени като сценарист и консултант за неговата реализация.

9. Издателска дейност (подробно в т. 8).

10. Навременното осведомяване на българската общественост за научните прояви, организирани от КМНЦ, както и за основните си изследователски резултати. Във връзка с дейността на КМНЦ през 2015 г. са публикувани и излъчени 7 материала във всекидневния печат и в електронните медии, а пред широка публика са изнесени 9 научнопопулярни лекции (Приложение № 10). Центърът поддържа също така актуална информация в своята интернет страница (http://www.kmnc.bg/), както и в социалните мрежи, главно във Фейсбук
https://www.facebook.com/KiriloMetodievskiNaucenCentrPriBan/?ref=hl).

1.3. Полза / ефект за обществото от извършваните дейности:

Със своята научна и популяризаторска дейност през 2015 г. КМНЦ предостави на българското общество експертна и популяризаторска дейност, поддържаща параметрите на културната му идентичност – като част от националната система за съхранение и междупоколенческо предаване на културното наследство. През 2015 г. Центърът започна подготовката за отбелязване на 1100-годишнината на св. Климент Охридски – юбилей, включен в Календара на ЮНЕСКО за 2016 г. по инициатива на КМНЦ, подета през 2013 г. Едновременно с това учените от КМНЦ и от Катедрата по кирилометодиевистика на СУ „Св. Климент Охридски“ отбелязаха в съвместна конференция 35-годишнината от своето създаване.

Благодарение на организираните през годината изложби в страната и чужбина Центърът продължи последователната си политика за популяризиране на научни знания в перспективата на необходимостта за противопоставяне на тенденциите за унифициране на културните процеси и постепенното заличаване на националната памет. Едновременно с това обаче Центърът е залагал на идеята да покаже българското културно наследство като част от многообразието на европейската култура.

1.4. Взаимодействие с други институции

През 2015 г. КМНЦ поддържаше връзки с различни институции при изпълнение на своите задачи. Особено интензивни бяха отношенията с Президентството, Министерството на външните работи, Министерството на образованието и науката,

Министерството на културата, Столична община, регионални културни институции, както и с посолствата на Словакия, Полша и Чехия.

1.5. Общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата

1.5.1. Практически дейности, свързани с работата на национални правителствени и държавни институции, индустрията, енергетиката, околната среда, селското стопанство, национални културни институции и др.

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

1. Двама от сътрудниците на Центъра са членове на постоянни експертни комисии в МОН (ЕК за оценяване на учебните програми по история и НЕК за селекция на студенти и специализанти в чужбина на МОН).

2. Един сътрудник от КМНЦ е командирован от МОН като лектор по български език и българска култура в Познанския университет „Адам Мицкевич“ (Полша). В сътрудничество с БКИ във Варшава той подготви полски варианти на 2 изложби на КМНЦ („В началото бе буквата“ и „Църквата в Самуилова България“), които ще бъдат предоставяни за нуждите на лекторатите по български език и култура в полските университети.

3. Със шестима свои сътрудници (координатор и обучаеми) КМНЦ участва в проекта „Стимулиране на развитието на научния потенциал в изследванията на културната памет, културното наследство и идентичности“ - Договор BG051PO001-3.3.06-0015, по ОП „Развитие на човешките ресурси 2007-2013“ на ИЕФЕМ-БАН. КМНЦ успешно приключи работа по проект по междудържавното споразумение между България и Словакия на тема „Кирило-Методиевското културно наследство и националната идентичност на българите и словаците“, ръководен и изпълнен от българска страна от сътрудниците на КМНЦ.

МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

1. КМНЦ последователно подпомага дейността на Културните институти на МК в чужбина. През изминалата година в БКИ във **Варшава** бяха представени 2 изложби на КМНЦ и една лекция по повод Деня на будителите. Изложбите бяха преведени на полски език и ще бъдат предоставяни за нуждите на лекторатите по български език и култура в полски университети.
2. В БКИ в **Берлин** беше представена изложбата на КМНЦ "Bulgarien – ein Land alter Schriftkultuen" като съпътстваща лекцията „Bulgarisch und Deutsch – zwei von 24 EU Amtssprachen“ на Сабине Шайдеман, представител на Европейската комисия в Берлин (по повод 25 септември – Ден на европейските езици).
3. Съвместно с Националния музей „Земята и хората“ към МК и НГДЕК КМНЦ проведе традиционната среща с ученици от столични училища по повод 14 февуари – Успение на св. Кирил, и представи в музея изложбата „Църквата в Самуилова България“.

ПРЕЗИДЕНТСТВО НА Р БЪЛГАРИЯ

Центърът оказа експертна помощ по време на посещението на вицепрезидента г-жа Маргарита Попова във Венеция и нейното участие в Първата кирило-методиевска среща в Университета "Ка' Фоскари" на 11 май.

1.5.2. Проекти, свързани с общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата и обществото, финансирани от национални институции (без Фонд „Научни изследвания"), програми, националната индустрия и пр. - до ТРИ най-значими проекта (заглавие на проекта, програма, по която се финансира, координатор, и постигнати резултати).

КМНЦ няма такива проекти.

2. РЕЗУЛТАТИ ОТ НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ ПРЕЗ 2015 г.

2.1. ЕДНО най-значимо научно постижение и съответната графична илюстрация към него с кратък подфигурен текст.

Симеонов сборник (по Светославовия препис от 1073 г.). *Под общата редакция на акад. Петър Динеков. Том 3: Янева, П., А. Минчева, Цв. Ралева, Ц. Досева, В. Желязкова. Гръцки извори. София, БАН-КМНЦ - СУ "Св. Климент Охридски", Академично издателство "Марин Дринов". София, 2015. 1272 с.*

ISBN 978-954-322-743-3

Симеоновият сборник е един от най-забележителните паметници на старобългарската литература и култура. Преведен е от гръцки език по времето на цар Симеон, като се предполага, че в превода е участвал и изтъкнатият старобългарски книжовник Йоан Екзарх. Първообразът на Симеоновия сборник не е запазен и ние познаваме текста му по по-късни руски и сръбски преписи, най-старият от които е направен за киевския княз Светослав през 1073 г. Този препис става достояние на науката още през 1817 г. и оттогава проблемите около възникването, историята, състава, езика му и т.н. са в центъра на вниманието на редица палеослависти.

Издаването на Симеоновия сборник – старобългарски превод от края на IX – началото на X в. - в три тома е едно от начинанията на Кирило-Методиевския научен център към БАН в сътрудничество със Софийския университет. Първият том съдържа изследвания, текст и библиография и е публикуван през 1991 г., а вторият том, публикуван 1993 г., е с речник-индекс на словоформите и словоупотребите. След сериозна изследователска работа беше подготвен третият том, представящ гръцките извори на старобългарския превод по четири гръцки кодекса, които са аналогови образци на славянския сборник. Подготвеното издание е важен принос на българската медиевистика и ще допринесе за по-нататъшното изследване на старобългарската литература, преводаческите принципи на старобългарските книжовници, на проблемите на старобългарския книжовен език от Симеоновата епоха, на кирило-методиевските традиции през Средновековието.

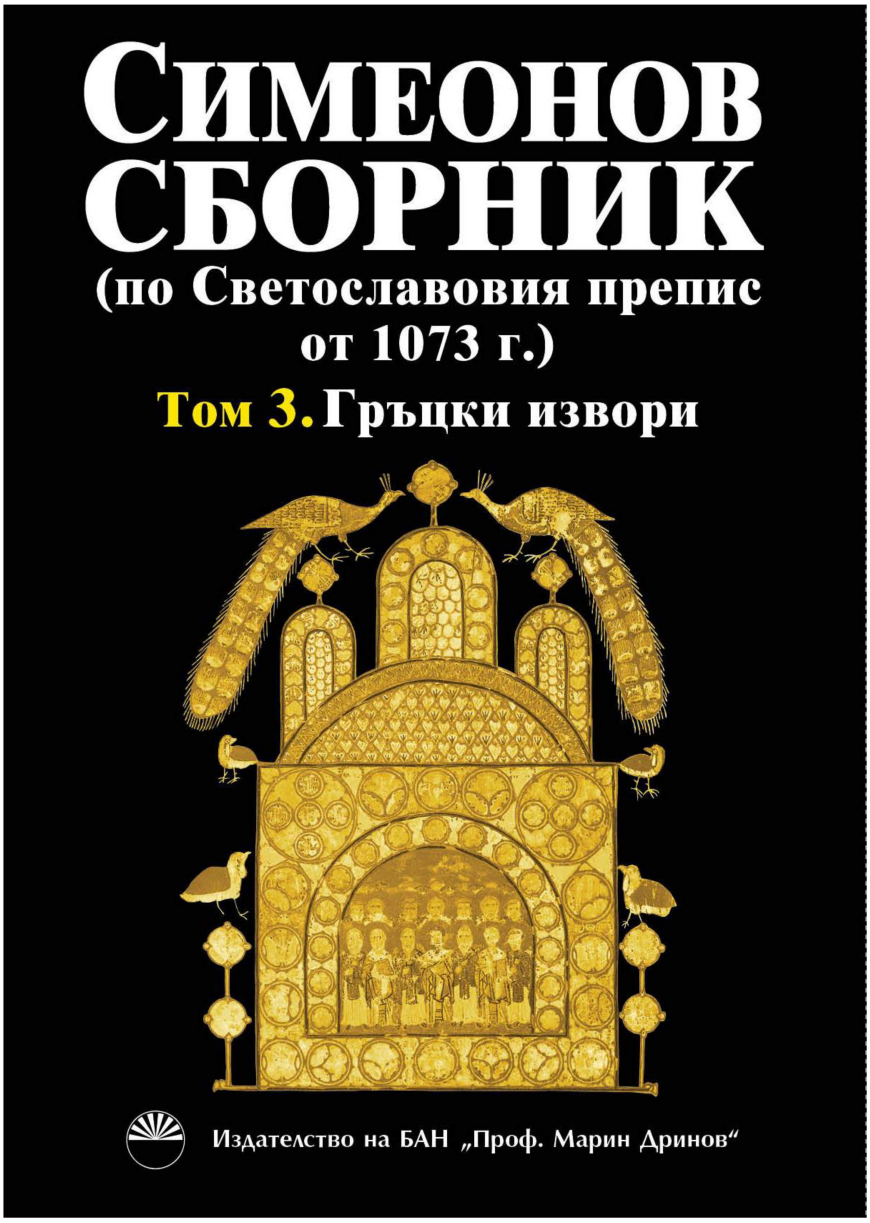

2.2. ЕДНО най-значимо научноприложно постижение и съответната графична илюстрация към него с кратък подфигурен текст.

Международна научна конференция „Идентифициране на еврейски и християнски модели в литературата на Късната античност и Средните векове“ / Identifying Jewish and Christian Patterns in the Literature of Late Antiquity and Middle Ages" (3-8 септември 2015 г., Творчески дом на БАН – Варна).

Конференцията е плод на сътрудничество между Кирило-Методиевския научен център и Центъра за изследване на християнството при Еврейския университет в

Йерусалим, осъществявано в рамките на двустранното споразумение между БАН и Академията на науките и изкуствата на Израел. В работата на конференцията освен изследователи от Еврейския университет в Йерусалим и от КМНЦ се включиха и учени от Софийския университет, Нов български университет, Американския университет в България, както и колеги от Австрия, Великобритания, Германия, Полша и Русия. В 29 доклада бяха представени и дискутирани широк кръг от теми, отразяващи най-новите проучвания в областта на: херменевтиката в юдео-християнски сравнителен план; различни проблеми на старобългарския превод на старозаветните книги; късноантичната екзегетика и литературни форми и модели, намиращи отражение в преписи на старобългарския превод от византийски на тези съчинения; изучаването на употребата на библейски цитати, мотиви, представи и традиции в литературата от Късната античност до нашето съвремие; библейския текст и славянската химнография; лексикографията и проблемите на библейските преводи и др.

3. МЕЖДУНАРОДНО НАУЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО НА ЗВЕНОТО

През 2015 г. в КМНЦ продължава разработването на 4 международни научни проекта:

- Свети Седмочисленици във фолклорната традиция, иконографията и културната памет (съвместно с Университета в Лодз, Полша);
- Early Jewish and Christian Religious Discourses and Their Reflection in Slavic Sources: patterns, texts and dissemination / Ранни еврейски и християнски религиозни слова и тяхното отражение в славянски източници: образци, текстове и разпространение (с Еврейския университет в Йерусалим);
- Библейският текст в южнославянските литератури от Средновековието до новото време (Функции, рецепция, интерпретации)" (с Институт за литература-БАН и Институт за славистика на ПАН, Варшава;
- Scriptura&Cultura: ръкописните колекции като общо европейско културно наследство (с Библиотеката на Румънската академия на науките);
- Medieval Europe – Medieval Cultures and Technological Resources.- IS 1005 COST;
- Словоуказатели към славянския превод на Книгата на пророк Исая (със Славистичния институт на Чешката академия на науките).

Бяха предложени и подписани 2 нови договора за двустранно сътрудничество с Центъра за джендър изследвания с Университета в Иваново, Русия, и с Центъра за византийско-славянски изследвания на Университета в Ниш, Сърбия. Работим активно в рамките на Договора за двустранно сътрудничество с Центъра за средиземноморски изследвания (Centrum Badań nad Historią i Kulturą Basenu Morza Śródziemnego i Europy Południowo-Wschodniej im. prof. Waldemara Cerana) в Лодз, Полша.

През 2015 г. е подготвен и подписан от двете страни проект за двустранно сътрудничество с Института по славянознание към Руската академия на науките, предложен за финансиране в рамките на ЕБР.

Кирило-Методиевският научен център е акредитиран по европейската програма за образование, обучение, младеж и спорт „Еразъм+“. По тази програма КМНЦ е в договорни отношения с 11 институции: Лисабонския университет (Universidade de Lisboa (P Lisboa 02); Университетът в Неапол (Università degli Studi di Napoli “L’ Orientale” (I Napoli 02); Университета в Удине (The University of Udine (I Udine 01); Университета в Бари (Università degli studi di Bari (I Bari 01); Лодзкия университет (University of Lodz (PL LODZ 01); Център „Церанеум” към Лодзкия университет (University of Lodz (PL LODZ 01), Waldemar Cerana Research Centre for the History and Culture of the Mediterranean Area and South-East Europe CERANEUM; Университета „Константин Философ в Нитра, Словакия (Constantine the Philosopher University in Nitra (SK NITRA 01) (Humanities – Philology); Ягелонския университет в Краков (Pl Krakow 01 Jagiellonian University); Университета в Познан (Pl Poznan 01- Adam Mickiewicz University in Poznan. Faculty of Polish and Classical Philology Institute of Slavic Philology; Атински университет (G ATHINE01) University of Athens, Faculty of Slavic Studies; Славянски семинар, Университет „Албрехт Людвиг“ във Фрайбург (Slavisches Seminar, Albrecht-Ludwigs- Universitaet Freiburg (D FREIBUR01).

КМНЦ полага усилия да бъде координатор на кирило-методиевските изследвания в световен мащаб, както му беше препоръчано от международните оценители. Поетите научни и организационни ангажименти във връзка с разработваните международни проекти се изпълняват коректно. Във връзка със

задачите си и като АСЗ, КМНЦ започна и ще продължи подготовката от серия постерни изложби по повод на юбилейни годишнини, за да бъдат представяни в страната и чужбина.

4. УЧАСТИЕ НА ЗВЕНОТО В ПОДГОТОВКАТА НА СПЕЦИАЛИСТИ - *форми на обучение и подготовка; сътрудничество с учебни заведения; външни заявители, включително от чужбина; анализ на състоянието, перспективи и препоръки*

Сътрудници на КМНЦ са желани преподаватели в най-престижните университети в страната и чужбина. Те са ангажирани с редица фундаментални дисциплини, както и със специализирани теми в областта на кирилометодиевистиката и нейните връзки с палеославистиката, византологията, латинистиката. КМНЦ участва в подготовката на специалисти в страната чрез 7 типа дейности (вж. подробно Приложение № 11):

- чрез подготвяне на университетски курсове в бакалавърска и магистърска степен на обучение за 4 български ВУЗ: за Софийския университет, за Пловдивския университет, Югозападния университет и за Националната художествена академия, общо са изнесени 970 ч. лекции и упражнения;

– по програма „Еразъм“ КМНЦ има 11 двустранни споразумения за мобилност на преподаватели и докторанти. От наша страна през 2015 г. са изнесени общо 8 ч. лекции в Лодз, Полша. През учебната 2015/2016 година в Центъра се обучава 1 студент - Сергей Новицки, докторант в Лодзкия университет, Полша, с когото са проведени 60 уч. ч. Специалистите на КМНЦ спечелиха 6 гранта по програмата за преподавателска мобилност, които ще бъдат реализирани през 2016 г.;

- чрез подготовка на докторанти:

През годината един аспирант на КМНЦ защити успешно докторската си дисертация, а 1 нов аспирант започна подготовката си. В момента в КМНЦ се обучават 3-ма редовни и 1 задочен докторант. Центърът има акредитация за обучение на докторанти в три научни специалности: теория и история на литературата (05.04.01); българска литература (05.04.02); български език (05.04.17). Трима от сътрудниците на КМНЦ са научни ръководители на 4-ма докторанти, двама от тях към Кирило-Методиевски научен център и двама към Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Чрез подготовка на специализанти: двама специализанти са обучавани в рамките на проекта „Стимулиране развитието на научния потенциал в изследванията на културната памет, културното наследство и идентичности“, ОП „Развитие на човешките ресурси“ под ръководството на доц. д-р Славия Бърлиева; специализант от Лодзкия университет подготвя своята дипломна работа по палеославистика в КМНЦ (октомври–декември 2015);

- чрез провеждане на лекционни курсове на летни школи: един специалист от Центъра е бил поканен за участие в две летни школи, една от които с международно участие;
- чрез изнасяне на отделни лекции: през 2015 г. научните сътрудници на Центъра като гост-лектори са изнесли общо 15 лекции в София, Варна, Познан, Варшава, Лодз, както и в Християнския колеж в Ричланд, Вашингтон (Christian College, Richland,Washington);
- продължи работата в рамките на Договора за двустранно сътрудничество с Центъра за средиземноморски изследвания (Centrum Badań nad Historią i Kulturą Basenu Morza Śródziemnego i Europy Południowo-Wschodniej im. prof. Waldemara Cerana), Лодз, Полша.

5. ИНОВАЦИОННА ДЕЙНОСТ НА ЗВЕНОТО И АНАЛИЗ НА НЕЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ

5.1. Осъществяване на съвместна иновационна дейност с външни организации и партньори, вкл. поръчана и договорирана с фирми от страната и чужбина

Кирило-Методиевският научен център, в тясно сътрудничество със „Сирма Медия“ АД, е сред тези институции на 13-те европейски държави, които участват в проекта „Medieval Europe – Medieval Cultures and Technological Resources“ – Средновековна Европа – средновековни култури и технологични ресурси**:** Medioevo Europeo №: IS 1005 за участие в програмата на Европейската комисия COST. През годината продължи работата по включването на славянските ръкописи от дигиталното електронно хранилище на КМНЦ в проекта TRAME, разработван в рамките на проекта по COST IS 1005 „Medieval Europe – Medieval Cultures and Technological Resources (Medioevo Europeo)“ от SISMEL и Института за изследване на историята на текстовете в Париж. Работата по проекта беше силно затруднена от неизпълнението на Меморандума между програмата COST и българската държава от страна на МОН, възпрепятствайки включването на българско културно наследство в Европейския виртуален център за средновековни ръкописи.

КМНЦ-БАН съвместно с ИЕФЕМ-БАН участва в проекта „Стимулиране развитието на научния потенциал в изследванията на културната памет, културното наследство и идентичности“, финансиран от ОП „Развитие на човешките ресурси“, BG051PO001-3.3.06-0015. Основната цел на проекта беше, от една страна, да се предложи качествено обучение и да стимулира изследователската работа на докторанти, постдокторанти и млади учени като база за постигане на висококачествен научен продукт в областта на културната памет, културното наследство и идентичности. От друга страна, се целеше повишаване конкурентоспособността на младите учени като професионалисти, тяхното успешно включване и устойчиво присъствие в европейското изследователско пространство. Основните дейности, които се осъществиха, бяха: обучение на докторанти, постдокторанти и млади учени чрез курсове лекции, семинари и консултации; осъществяване на мобилност и активен научен обмен в областта на културната памет и културното наследство; осигуряване на достъп и регулярна работа с електронни база данни и библиотеки; публикационна дейност. В рамките на проекта са издадени шест монографии, които представляват разширени дисертационни трудове на млади докторанти. Издаден е и сборникът „Изследвания на културната памет, културното наследство и идентичности”.

КМНЦ взе участие в Европейската нощ на учените, проведена на 25.09.2015 г. по проект на НБУ, финансиран от Европейската комисия. Програмата беше разделена на две части: научна и приложна. В рамките на научната част бяха представени мултимедийни презентации, които представят част от широкото научно поле на дейност на изследователите от КМНЦ, беше представена и издателската дейност на КМНЦ. Голям интерес предизвика приложната част: демонстрацията на изписване на икона на св. Климент Охридски, изработване на „средновековни“ свитъци и ръчно направени авторски „тефтерчета“, разделители за книги, апликации с букви от кирилската и от глаголическата азбука и др. приложни материали, предвидени за забавление на по-младите посетители на КМНЦ. Беше показан и научнопопулярният

филм „Древна Тракия – врата към безсмъртието“ на Института по балканистика с Център по тракология към БАН. За гостуващите ученици (от 32 СОУ, 164-а гимназия с преподаване на испански език, 134 СОУ) беше изнесена лекцията „Културата в Самуилова България“. Те получиха като подарък филма „Цар Самуил“ на Националния институт по археология с музей към БАН, както и книги, издадени от КМНЦ.

5.2. Извършен трансфер на технологии и/или подготовка за трансфер на технологии по договор с фирми; данни за полученото срещу това заплащане; данни за реализираните икономически резултати във фирмите (работни места, печалба, производителност, дял на новите продукти в общия обем на продажбите и т.н.)

Кирило-Методиевският научен център няма такава дейност.

6. СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ НА ЗВЕНОТО

Кирило-Методиевският научен център няма стопанска дейност.

7. КРАТЪК АНАЛИЗ НА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ НА ЗВЕНОТО ЗА 2015 г.

Основната дейност на Кирило-Методиевския научен център при БАН е научноизследователска. През 2015 г. Центърът е формирал собствен приход във връзка с изпълнение на основната си дейност, в това число продажба на списания и абонаменти в общ размер на 8489 лв.

За настоящата година в Центъра са постъпили допълнителни суми по следните направления:

- Национален фонд „Научни изследвания“, Договор „Научна периодика“ за финансиране на четири броя от сп. „Palaeobulgarica“ – 6000 лв.
- Европейската комисия за организиране на Европейската нощ на учените, 25.09.2015 г. – 350 лв.

През 2015 г. в Центъра не са постъпили дарения.

В началото на 2015 г. КМНЦ-БАН има утвърдена бюджетна субсидия в размер на 286 003 лв., като на 01.07.2015 г. същата е завишена с 3900 лв. и достигна 289 903 лв. Поисканото повишение от 3900 лв. е във връзка със заявените две научни процедури за заемане на академичната длъжност „доцент“, както и за проведената процедура по защита на един редовен докторант на Центъра, които не бяха предвидени в първоначалната субсидия. Щатният състав на КМНЦ-БАН е 27 броя. Бюджетните средства са изразходвани за заплати и осигурителни вноски на персонала по трудови правоотношения – общо в размер на 255 296 лв., и стипендии на докторанти – 13 500 лв.

Общо собствените приходи и трансфери за 2015 г. възлизат на 14 489 лв. Това са всъщност 8489 лв., реализирани от продажба на изданията на КМНЦ, както и 6000 лв. от НФНИ, получени за издаването на четири броя на сп. „Palaeobulgarica“, или приблизително 6% спрямо бюджетната субсидия. Основните параграфи, по които са

изразходвани средствата от извънбюджетни източници, са за външни услуги – 4688, 40 лв., както и за външни услуги – 1311 лв.

В началото на годината КМНЦ е имал налични собствени средства (преходен остатък) от 2014 г., възлизащ на 32 837 лв. от собствени приходи. Към 31 декември 2015 г. преходният остатък в Единната сметка е 22 618 лв.

8. ИЗДАТЕЛСКА И ИНФОРМАЦИОННА ДЕЙНОСТ НА ЗВЕНОТО

Издателската дейност на КМНЦ и през 2015 г. продължи да заема важно място в неговите координиращи функции за представяне на най-значителните постижения на учените кирилометодиевисти от цял свят в сп. „Palaeobulgarica“, поредицата Кирило-Методиевски студии и издаването на отделни монографии. Предпечатната подготовка на изданията се извършва от служителите на издателското звено на Центъра, което до голяма степен ни прави независими като издатели и ускорява значително отпечатването на подготвената научна продукция.

През 2015 г. са редактирани, отпечатани и разпространени сред абонатите кн. 4/2014, кн. 1/2015, кн. 2/2015 и кн. 3/2015 г. на сп. „Palaeobulgarica“. Общият обем на издадените книжки е 472 печатни страници. В тези 4 броя на списанието са публикувани общо 35 материала, от които 22 статии от 38 автори и 13 рецензии и информации за конференции от 12 автори. От общо 50 автори 24 са от чужбина: Австрия, Германия, Естония, Канада, Полша, Португалия, Русия, САЩ и Украйна. Шест от публикациите са на английски език, а осем – на руски език.

През 2015 г. беше редактирана и отпечатана монографията на доц. д-р Татяна Мострова „Словообразователни тенденции в развитието на българския книжовен език през Средновековието (Кирило-Методиевите традиции в паметници от XIV в.)“, която излиза като кн. 24 от поредицата „Кирило-Методиевски студии“. Обемът на книгата е 227 печатни страници.

През 2015 г. бе издадена и монографията на гл. ас. д-р Евгени Зашев „Lavrentiy's miscellany: Tsar Ivan Alexandâr's miscellany of 1348“, 508 печатни страници. Отпечатването на книгата, набавянето на микрофилма, графичния дизайн, изготвянето на корицата, преводът и предпечатната подготовка бяха спонсорирани от външни източници (в размер на 4000 лв.). Редактирането, коригирането и странирането на научната студия са дело на служителите от издателското звено към КМНЦ.

През 2015 г. продължи работата по подготовката на сборника с доклади от Международната конференция, посветена на 140-годишнината на БАН „Библейските преводи в славянската традиция и кирило-методиевските извори“. Томът, озаглавен “The Bible in Slavic Tradition“, бе окончателно редактиран, страниран и предаден за печат в издателство Brill. Книгата съдържа 25 статии на английски език плюс индекс на библейските позовавания, общо 586 печатни страници.

Съвместно със СУ КМНЦ участва в публикуването на 2 сборника:

- Симеонов сборник (по Светославовия препис от 1073 г.). Под общата редакция на акад. П. Динеков. Т. 3. Гръцки извори. София, 2015. ISBN 978-954-322-743-3.
- Кирило-Методиевски четения 2015. Юбилеен сборник. София, 2015. ISBN 978-954-07-4007-2.

От началото на 2015 г. започна актуализирането и преструктурирането на сайта на КМНЦ. Изцяло наново бе разработена информацията за издателската дейност, като постепенно и непрекъснато тя се обновява – обявява се съдържание на всеки нов излязъл брой, допълва се редовно общото съдържание на поредиците, сканирани са и са качени резюметата към статиите от основаването на списанието досега, с оглед бъдещото включване в системата на CEEOL се подготвя pdf формат на всяка статия, като освен това се сканират броевете, пропуснати от фирмата, която трябваше да извърши тази дейност (2004-2008 г).

През 2015 г. продължи и работата по подготовката на електронна библиотека на КМНЦ-БАН, която да бъде качена на сайта и да дава ценна информация за документите, съхранявани в КМНЦ, както и на библиографското съдържание на БД „Кирило-Методиевска библиография“ за платформата на Националната академична библиотечно-информационна система (НАБИС). Договорът бе подписан на 17 март 2015 г. По силата на този договор КМНЦ прие статута на асоциран член към Фондацията. Като такъв Центърът пое задължението да предостави библиографските данни и принадлежащата им административна информация във формат MARCXML с цел интегрирането им в Сводния каталог НАБИС.

9. ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАУЧНИЯ СЪВЕТ НА ЗВЕНОТО

С Вх. № 74066/12.03.2012 г., одобрени от УС на БАН са два научни ad hoc съвета за КМНЦ със следния състав:

2.1. ФИЛОЛОГИЯ

1. доц. д-р Славия Бърлиева – КМНЦ
2. доц. д-р Татяна Мострова – КМНЦ
3. доц. д-р Веселка Желязкова – КМНЦ
4. доц. д-р Светлина Николова – КМНЦ
5. доц. д-р Бойка Мирчева – КМНЦ
6. доц. д-р Татяна Илиева – КМНЦ
7. доц. д-р Ана Стойкова – Институт за литература
8. проф. дфн Георги Попов – КМНЦ
9. проф. д-р Климентина Иванова – КМНЦ
10. доц. д-р Ивона Карачорова – ИБЕ
11. проф. дфн Татяна Славова – СУ „Св. Климент Охридски“
12. доц. д-р Лиляна Грашева – Институт за литература
13. проф. д-р Ангелина Минчева – СУ „Св. Климент Охридски“
14. проф. дфн Анна-Мария Тотоманова – СУ „Св. Климент Охридски“

2.2. ИСТОРИЯ И АРХЕОЛОГИЯ

1. доц. д-р Димо Чешмеджиев – КМНЦ
2. доц. д-р Славия Бърлиева – КМНЦ
3. проф. д-р Илия Илиев – Институт за исторически изследвания
4. проф. дин Аница Данчева – Институт за исторически изследвания
5. проф. д-р Миляна Каймакамова – СУ „Св. Климент Охридски“
6. доц. д-р Ангел Николов – СУ „Св. Климент Охридски“

7. доц. д-р Георги Николов – СУ „Св. Климент Охридски“
8. чл.-кор. Аксиния Джурова – ЦСВП, СУ „Св. Климент Охридски“
9. проф. дин Петър Ангелов – СУ „Св. Климент Охридски“
10 проф. дин Казимир Попконстантинов – ВТУ „Св. Кирил и Методий“
11. проф. дизк Иванка Гергова – Институт за изследване на изкуствата
12. проф. дизк Светлана Куюмджиева – Институт за изследване на изкуствата
13. доц. д-р Вася Велинова – ЦСВП, СУ „Св. Климент Охридски“
14. проф. Василка Тъпкова-Заимова – КМНЦ
15. доц. д-р Маргарита Ваклинова – Национален археологически институт с музей

.

10. КОПИЕ ОТ ПРАВИЛНИКА ЗА РАБОТА В ЗВЕНОТО - ***посочете линк към сайта на звеното, където е качен правилникът.***

http://www.kmnc.bg/files/PDF/Pravilnik.pdf

11. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ В ОТЧЕТА И ПРИЛОЖЕНИЯТА КЪМ НЕГО СЪКРАЩЕНИЯ

ИЕФЕМ-БАН - Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей при Българската академия на науките
КМНЦ – Кирило-Методиевски научен център
КМНЦ-БАН – Кирило-Методиевски научен център към Българската академия на науките
Стратегия - Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020
Център – Кирило-Методиевски научен център към Българската академия на науките
ОП – Оперативна програма
ОПНОИР - Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж за периода 2014-2020 г.”